

SISTEMUL DE ÎNVĂȚĂMÂNT NAȚIONAL ÎNTRE TRADIȚIONALISM ȘI MODERNITATE

Simion Dănuț

lector superior magistrul în psihologie drd. UTM

Universitatea Tehnică a Moldovei

Abstract: În aceste momente de grea cumpănă de ce are nevoie un sistem de învățământ care se vrea performant pentru a face față cerințelor societății și vieții. Un răspuns singular cu siguranță nimeni nu-l va putea da, sunt o sumedenie de factori care pot contribui la încheierea a „ceva” funcțional. Familia, societatea, clasa politică trebuie să se schimbe și să înțeleagă că fără educație nu există viitor.

Termeni cheie: creativitate, sistem de învățământ, gândire divergentă, lucrul în grup, aptitudini, școală, performanță.

Nelson Mandela: "Educația este cea mai puternică armă pe care voi o puteți folosi pentru a schimba lumea,„

Petre Țuțea: "Mi-ar fi plăcut să fiu profesor. Profesorul este fabricant de oameni. Profesorul seamănă cu un tâmplar care ia un lemn murdar din noroi și face mobilă de lux,„

Un raport publicat la început de decembrie 2013 de OECD în baza analizelor și rezultatelor testelor PISA privind cunoștințele și competențele elevilor, poziționa România (Rep. Moldova e tot pe undeva pe acolo) la finalul clasamentului, primele locuri fiind ocupate de țările asiatice, țările care au de altfel, economii puternice (China, Coreea, Japonia) urmate îndeaproape de Finlanda, Elveția, Germania, Olanda.

Privind cititul, lectura, „ România se află sub media țărilor OECD, clasându-se pe locul 50 din 65. Din totalul elevilor români testați, 37,3% au obținut rezultate slabe, adică au dificultăți să citească și să înțeleagă un text. La științe, punctajul României se află sub media țărilor OECD, situându-se pe locul 49, nici la matematică nu stăm mai bine 40,8% dintre elevii români au obținut rezultate slabe și doar 3,2% rezultate de top, plasând România pe locul 45 din 65 de state.

Aproape toate sondajele scot în evidență lipsa perspectivei la elevii de liceu, ei nu știu ce să aleagă, ei nu știu încotro să o apuce. Chiar dacă se aplică testele de orientare școlară și profesională, atâta timp cât în clasele primare și mai târziu în cele generale copiii nu își aleg disciplinele pe care să le studieze în funcție de interese și de aptitudini, să nu mai vorbim de cercurile de artă, sport sau de meserii care să aibă o aplicabilitate, rezultate notabile cu siguranță tot nu vor fi.

În școala finlandeză de exemplu, pe lângă materiile de bază, copilul are la dispoziție o ofertă educațională extrem de variată, astfel că acesta poate opta ce să urmeze, la liberă alegere, diferite cursuri; cum ar fi cele de pian, dans, teatru, sporturi de echipă și activități practice în ateliere. Oricărui copil, dacă îi sunt oferite mijloacele necesare dezvoltării și învățării, poate obține performanță și rezultate foarte bune la învățatură.

Un alt lucru bun folosit de școala finlandeză este faptul că spre deosebire de sistemul nostru educațional copiii cu dizabilități sau cu cerințe educationale speciale învață în școlile normale, aceștia nu sunt excluși sau izolați în școli speciale, ci din contră participă activ la ore în clase absolut normale fără vre-o cerință specială. Nimeni nu beneficiază de tratament special, toți sunt egali. Avantajul mare este că acești copii se integrează mai repede în societate, asimilează mai repede cunoștințele, își dezvoltă mai timpuriu aptitudini și creează în clasă un mediu de normalitate, ceilalți copii trebuie să vadă în semenii lor niște egali pe care trebuie să-i înțeleagă dar nu să-i compătimească.

Informația pe care un copil o dobândește neapărat trebuie de făcut ceva cu ea, accentul aplicabilității este prioritar, cum poți folosi în practică și cum poți să folosești în viața de zi cu zi ceea ce ai învățat aceasta este cheia. Școala pentru copii a devenit un chin permanent și fără scop, fără finalitate, doar niște ani adăugați vieții, copilul nu mai are timp pentru el, rolul lui social este întrerupt, responsabilitatea față de semenii anevoioasă, morala și etica lipsesc aproape cu desăvârșire. Copilul se luptă cu notele și cu greutatea ghiozdanului, el este obosit, el este visceral în reacții în afara școlii căci în școală trebuie să tacă și să se supună normelor. Încă de la început celor mici li se taie aripile, se omoară gândirea liberă; nu mai sunt lăsați

să zboare, de vină e societatea tradițională, nivelul educației părinților, dar și școala. Elevul nostru nu are voie să pună întrebări, el trebuie să învețe mult, să respecte zeci de reguli, este inhibat, plictisit, trebuie să reproducă pagini întregi, el plânge pentru notă, mereu e pus în situație de a fi în concurență cu cineva, mereu se găsește „vre-unul” promovată de profesor, mai bun ca el, dacă zice „Nu” aceasta înseamnă sfidarea autorității și bineînțeles profesorul are întotdeauna dreptate. Recunoașterea greșelii este o rușine, este lașitate, numai nu o virtute...

În țările Uniunii Europene numărul elevilor care susțin bacalaureatul și termină o facultate crește pe când la noi situația este absolut pe dos. Poate că un lucru binevenit ar fi introducerea unui bacalaureat de tip doi, să nu mai vorbesc de cel profesional. Se observă în societatea noastră, acest sentiment am impresia că vine pregnant din partea părinților, frica de muncă, munca este percepută ca o rușine. Adesea „în viață nu e bine să muncești ci să te descurci”, sistemul de valori după trecerea de la dictatură și comunism la democrație, este dat totalmente peste cap și în lipsa unei alternative toate exemplele negative au fost luate drept valori fundamentale.

Învățământul trebuie centrat pe rezultatele și pe nevoile individuale ale copiilor, e nevoie de competențe nu de o teorie stufoasă bună doar de reprodus, un antrenament zilnic pentru memorie, este nevoie de inițiativă din partea copilului și de răzvrătire. Forța unui învățământ puternic este dată ceea ce se întâmplă cu majoritatea elevilor, nu de o minoritate elitistă a acestora, învățământul este pentru toți nu doar pentru unii. Fiecare copil este important, de aceea este nevoie de un plan individual adaptat fiecăruia în funcție de nevoile și aptitudinile acestuia.

La clasă lecțiile trebuie predate ca o poveste, fiecare copil să-și exprime părerile și emoțiile, copii construiesc împreună lecția, ei se învață unul pe celălalt, nu copie unul de la altul, ei trebuie să fie relaxați stimulați să aibă încredere în acțiunile și ideile lor. Orele ar fi bine de transformat într-un exercițiu al înțelegerii și al creativității. Lucrul în echipă este primordial cu condiția ca individualitatea să fie respectată. Competiția, întrecerea copilului se face doar cu sine ori nu în concurență sau competiție cu ceilalți; sistemul nordic de învățământ este recunoscut pentru faptul că nu stimulează competiția ci cooperarea. Pentru creșterea performanței nu e bine să comparăm un copil cu alții, chiar dacă comparația cu alții există în mod natural, ci cu sine, doar cu sine. Prin curiozitate, integritate, refacerea pașilor, utilitate, este mult mai important procesul decât rezultatul final și punerea în slujba binelui comun se poate ajunge la o personalitate armonioasă.

Respectul de sine se învață prin a ști cine ești, ce ești, cum funcționează organismul și creierul tău, cum funcționezi per ansamblu, tu ca băiat și ea ca fată. Din acest respect de sine radiază și respectul față de celălalt. Din școală copilul este aruncat în ghearele vieții de adult totalmente nepregătit, respectul față de celălalt se formează greu, nu învață ce este dragostea și cum decurge acest proces, amalgamul de emoții sunt doar la nivel visceral și mai puțin sunt înțelese rațional. Copilul nu este pregătit pentru viață. Un slujitor al Domnului într-un interviu pe tema „introducerii sau nu a educației sexuale în școli”, declara senin că: „pe animale nu le învață nimeni să se reproducă, ele singure știu ce să facă”, și ne mai mirăm că tinerii își încep viața sexuală mult mai devreme decât în alte țări, iar sarcinile nedorite la vârste fragede sunt atât de dese încât au devenit de-a dreptul un fenomen îngrijorător.

Sistemul învechit este mai puțin atractiv și stimulat, elevii sunt mai puțin motivați, motivația venind din afară ori nu din interior așa cum ar fi de altfel normal; învăț pentru mine nu învăț pentru alții, pentru mamă, profesor sau mai rău pentru notă. Nota ucide curiozitatea, în loc să descoperi, tu reproduci.

Rolul părinților într-un sistem educațional performant trebuie să crească simțitor, implicarea acestora în programa lecțiilor și studiul individual al copilului e mai mult decât necesară. Deopotrivă copil, profesor, familie formează o unitate ce trebuie să atragă după sine creștere, dezvoltare și progres. Pentru a face față lucrului cu copiii e nevoie ca profesorul, învățătorul să fie bine pregătit, să fie motivat, stimulat, să posede dacă nu un masterat didactic, cel puțin o serie de cursuri formative care să-l introducă în această lume a lucrului cu copii.

Comunicarea, acest proces atât de mult studiat, joacă un rol covârșitor în a crea punți între două lumi aparent opuse. Comunicare nu se cade să fie unidirecționată, de multe ori agresivă în raport cu elevii, raportul special dintre comunicare și performanță se știe că se poate răsfrânge asupra celeia din urmă covârșitor de mult. O comunicare bună înseamnă o performanță bună, ori acest proces trebuie îmbunătățit cu precădere. Elevii nu sunt niște dușmani ai profesorului ci niște parteneri de drum.

În aceste momente de grea cumpănă de ce are nevoie un sistem de învățământ care se vrea performant pentru a face față cerințelor societății și vieții. Un răspuns singular cu siguranță nimeni nu-l va putea da,

sunt o sumedenie de factori care pot contribui la încheierea a „ceva” funcțional. Familia, societatea, clasa politică trebuie să se schimbe și să înțeleagă că fără educație nu există viitor. Profesori bine pregătiți, libertatea de exprimare și de comportament, stimularea creativității de la vârstele fragede, dezvoltarea aceluși proces extraordinar de gândire divergentă (elaborarea de cât mai multe soluții posibile pentru o anumită problemă), utilitatea obiectelor predate, acceptarea unicității și a individualității fiecărui subiect al educației, stimularea cooperării și nu a competiției, responsabilitatea socială și conlucrarea tuturor factorilor de decizie pot ridica acest sistem la nivelul la care se presupune că a fost odată.

Note:

Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OECD)

Programme for International Student Assessment (PISA)

Bibliografie:

<http://www.oecd.org/pisa/test/>

<http://www.adev.ro/mgpoxz>

<http://www.businessinsider.com>.

<http://arttherapyblog.sva.edu/?p=1128>